Zatrudnianie pracowników socjalnych

Wymagania

Kwalifikacje

Przebieg ich zatrudnienia

Kim jest pracownik socjalny i jakie zadania wykonuje ?

- Pracownik socjalny to przedstawiciel zawodu regulowanego, a zatem takiego, do którego dostęp jest uzależniony od spełnienia kryteriów ustawowych.
- Pracownik socjalny pełniąc swoje obowiązki i wykonując np. czynności w terenie, w celu przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, zyskuje ochronę taką jak funkcjonariusz publiczny, co oznacza, że naruszenie jego nietykalności cielesnej w jakiejkolwiek formie w tym czasie podlega karze (art. 222 kk, art. 223 kk, art. 226 kk). Pracownik może też wnosić o objęcie go asystą funkcjonariusza policji.
- Pracownik socjalny łączy wiele ról – nie tylko korzystając z dostępnych instrumentów prawnych przeprowadza czynności zmierzające do załatwienia sprawy ale też m.in. inicjuje kontakt , informuje stronę o innych formach pomocy, ma za zadanie rozpoznawanie środowiska lokalnego swoich podopiecznych, w tym zwłaszcza zagrożeń w nim panujących – tyczy się do zwłaszcza małoletnich podopiecznych.

Źródła prawa regulujące DOSTĘP DO ZAWODU pracownika socjalnego

- Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (t.j. Dz.U. z 2018r., poz. 1508) wraz z jej nowelizacjami m.in. ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 48 poz. 320)

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych (Dz. U. z 2008 r. Nr 27, poz. 158)

- Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie stażu adaptacyjnego oraz testu umiejętności w toku postępowania w sprawie uznania kwalifikacji zawodowych do wykonywania zawodu pracownika socjalnego (Dz.U. 2016 poz. 2194)

WYMAGANIA FORMALNE stawiane kandydatom ubiegającym się o zatrudnienie jako pracownik socjalny

zostały opisane w korelacji do podstaw prawnych, z których poszczególne osoby mogą wywodzić swoje uprawnienia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego ; dotyczą :

a) wykształcenia
b) kierunkowego doświadczenia zawodowego

Podstawy prawne umożliwiające ubieganie się o zatrudnienie w charakterze pracownika socjalnego

- art. 116 ust. 1 pkt 1 – 2 oraz pkt 3 w zw. z art. 116 ust. 1 a u.p.s. (wykształcenie – średnie kierunkowe lub wyższe)

- art. 5 ust. 1 -3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (wykształcenie średnie kierunkowe lub wyższe, zasada ochrony praw nabytych)
- art. 156 u.p.s.

- art. 156 ust. 1, 4 oraz 5 u.p.s. (kierunkowe doświadczenie zawodowe)

ART. 116 ust. 1 pkt 1 u.p.s. :

- Posiadanie dyplomu kolegium pracowników służb społecznych (i tytułu zawodowego pracownika socjalnego)
- Kolegia obecnie są zakładane i funkcjonują na podstawie przepisów Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 września 2016 r. w sprawie kolegiów pracowników służb społecznych (Dz.U. 2016 poz. 1543)

Art. 116 ust. 1 pkt 2 u.p.s.:

- Posiadanie wykształcenia wyższego I. lub II. stopnia na kierunku praca socjalna (bez względu na specjalność)

Art. 116 ust. 1 pkt 3 u.p.s.:

- Ukończenie do dnia 31 grudnia 2013r. studiów wyższych o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym z kierunków :
- pedagogika,
- pedagogika specjalna,
- politologia,
- polityka społeczna,
- psychologia,
- socjologia,
- nauki o rodzinie
- Wymóg realizacji przedmiotów objętym wykazem oraz realizacji praktyk zawodowych w wymiarze wskazanym w rozporządzeniu (330 h + 240 h)

Art. 116 ust. 1 pkt 3 u.p.s.

- Obowiązek realizacji wszystkich przedmiotów oraz praktyk w jednym cyklu studiów
- Brak możliwości zwolnienia z obowiązku odbycia praktyk w całości lub w części
- Konieczność uwidocznienia wszystkich zrealizowanych przedmiotów w suplemencie do dyplomu

Art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy o pomocy społ.:

- Otrzymanie przed dniem 1 stycznia 2007 r. dyplomu wyższej szkoły zawodowej o specjalności praca socjalna
- w dyplomie nie jest wymieniona nazwa kierunku kształcenia , a jedynie nazwa specjalności „praca socjalna”
- tego rodzaju uczelnie już nie funkcjonują – ich absolwenci zachowują jednak (zgodnie z zasadą praw nabytych) nieograniczone czasowo prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego

Art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o zmianie ustawy o pomocy społ.:

- Otrzymanie do dnia 1 stycznia 2008 r. dyplomu uzyskania tytułu zawodowego w zawodzie pracownik socjalny
- wiąże się to z ukończeniem szkoły policealnej publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej
- absolwenci tego rodzaju szkół nie są zobowiązani do uzupełnienia wykształcenia –przysługuje im nieograniczone w czasie prawo do wykonywania zawodu, zgodnie z zasadą ochrony praw nabytych

Art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o zmianie ustawy o pomocy społ.:

- Ukończenie przed dniem 1 stycznia 2008 r. lub kontynuacja w tej dacie studiów wyższych o specjalności praca socjalna na jednym z kierunków: pedagogika, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie
- ukończenie studiów wyższych (I. lub II. stopnia) na kierunkach: pedagogika, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie, lecz o innej specjalności niż „praca socjalna” nie uprawnia do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na podstawie przepisu art. 5 ust. 3 ustawy

Art. 156 ust. 1 u.p.s. :

- Zatrudnienie na stanowisku pracownika socjalnego na podstawie dotychczasowych przepisów – stosunek pracy musiał trwać przed dniem wejścia w życie u.p.s. tj. przed dniem 1 maja 2004r.
- Dopuszczalny także wcześniejsze zawarcie umowy o odbycie stażu na stanowisku pracownika socjalnego, jednak pod warunkiem że za okres stażu osoby zatrudnione otrzymały świadectwo pracy
- Brak powinności uzupełnienia wykształcenia, zachowanie (zgodnie z zasadą ochrony praw nabytych) prawa do wykonywania zawodu

Art. 156 ust. 1a u.p.s. :

- ukończenie przed dniem 1 maja 2004 r. studiów wyższych na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia, politologia i nauki społeczne lub socjologia

Art. 156 ust. 3 u.p.s.:

- Ukończenie w okresie 3,5 roku od dnia wejścia w życie ustawy (tj. od dnia 1 maja 2004r.) studiów wyższych magisterskich na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego
- Ta regulacja dotyczy osób, które w dniu 1 maja 2004 r. kontynuowały studia II. stopnia na wyżej wymienionych kierunkach i ukończyły te studia do dnia 31 października 2007 r. - bez względu na ukończoną podczas studiów specjalność
- Osoby te nie muszą uzupełniać wykształcenia, bez znaczenia pozostaje także ich wcześniejszy dorobek zawodowy oraz fakt, czy kiedykolwiek wcześniej pracowały w charakterze pracownika socjalnego

Art. 156 ust. 3a u.p.s. :

- Rozpoczęcie przed dniem 1 maja 2004 r. studiów wyższych licencjackich lub magisterskich na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia
- Po uzyskaniu dyplomu tych studiów ich absolwent niezależnie od stażu pracy w zawodzie, bez względu na ukończoną podczas studiów specjalność, posiada nieograniczone terminem prawo do wykonywania zawodu pracownika socjalnego i nie ciąży na nim obowiązek uzupełniania wykształcenia

Art. 156 ust. 4 u.p.s.:

- zatrudnienie przed dniem wejścia w życie ustawy, tj. przed dniem 1 maja 2004r., na stanowisku aspiranta pracy socjalnej, a nadto ukończenie w okresie 3,5 roku od dnia wejścia w życie ustawy studiów wyższych na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia i uzyskanie tytułu licencjata

Art. 156 ust. 5 u.p.s.

- zatrudnienie przed dniem wejścia w życie ustawy na stanowisku aspiranta pracy socjalnej, a nadto ukończenie w okresie 5,5 roku od dnia wejścia w życie ustawy studiów wyższych magisterskich na kierunkach: pedagogika, psychologia, politologia lub socjologia, mogą wykonywać zawód pracownika socjalnego

Zatrudnienie osób, które nabyły kwalifikacje do wykonywania zawodu w kraju innym niż Polska

- Konieczne jest uprzednie uznane ich kwalifikacji zawodowych – organem prowadzącym postępowanie jest minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego ; on wydaje postanowienie, w którym wskazuje na obowiązek realizacji stażu adaptacyjnego (wskazuje jego długość) oraz konieczność przystąpienia do testu umiejętności
- Staż jest realizowany w Ośrodku – istnieje wymóg przedłożenia zobowiązania Ośrodka do zawarcia z wnioskodawcą umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej (w tym ostatnim przypadku, zatrudnienie może odbywać się bez wynagrodzenia)
- Staż jest realizowany pod nadzorem opiekuna (który musi być specjalistą pracy socjalnej lub starszym specjalistą pracy socjalnej) zgodnie z programem
- Obligatoryjnym elementem jest ocena stażu dokonywana przez kierownika Ośrodka oraz opiekuna stażu w 7 dni po jego zakończeniu i przekazywana Ministrowi w 3 dni po jej sporządzeniu
- Test umiejętności odbywa się 4 razy w roku (marzec, czerwiec, wrzesień i październik)

Test umiejętności dla osób, które nabyły kwalifikacje do wykonywania zawodu w kraju innym niż Polska

- Test umiejętności składa się z dwóch części (teoretycznej i praktycznej)
- Część teoretyczna to nie mniej niż 40 pytań – próg 60% poprawnych odpowiedzi
- Część praktyczna ma charakter ustny – próg 2 ocen pozytywnych otrzymanych od członków komisji oceniającej

Kryteria doboru :

- mobilność -> konieczność pracy w terenie
- odporność na stres -> sytuacje konfliktowe i potencjalnie niebezpieczne
- chęć nieustannej nauki -> RODO

Przebieg zatrudnienia pracownika socjalnego

- W toku pracy zawodowej pracownik jest uprawniony do poszerzania wiedzy i nabywania nowych umiejętności – I. oraz II. stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny
- I. stopień specjalizacji pracownik może uzyskać po zdaniu egzaminu przed komisją regionalną; warunkiem przystąpienia do niego jest m.in. 2 – letni staż pracy, ukończenie specjalistycznego szkolenia (jego program został sprecyzowany w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w zakresie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny z dnia 17 kwietnia 2012r. (Dz.U. z 2012r., poz. 486)
- II. stopień specjalizacji pracownik może uzyskać po zdaniu egzaminu przed komisją ; warunkiem przystąpienia do niego jest m.in. 5- letni staż pracy, ukończenie specjalistycznego szkolenia, w określonych wypadkach uprzednie uzyskanie I. stopnia specjalizacji
- Egzamin ma także wymiar empiryczny – zdający są obowiązani złożyć pracę dyplomową w postaci projektu socjalnego

Sposób prowadzenia akt osobowych pracownika socjalnego

- Część A : dokumenty zgromadzone w związku z ubieganiem się o zatrudnienie
- Część B : dokumenty zgromadzone w związku z nawiązaniem stosunku pracy i przebiegiem pracy zawodowej
- Część C : dokumenty zgromadzone w związku z ustaniem zatrudnienia

Akta osobowe pracownika socjalnego

Oświadczenia pracownika o zapoznaniu z treścią :

- Polityki ochrony danych
- Polityki antymobbingowej

Wybrane uprawnienia pracowników socjalnych

- Uprawnienie do dodatku specjalnego w sytuacji zwiększenia obowiązków służbowych lub powierzenia dodatkowych zadań (należy zwrócić uwagę na poprawnie zredagowany regulamin wynagradzania, zwłaszcza w sytuacji niemożności zabezpieczenia wcześniej środków pieniężnych na wypłaty dodatku i finansowania ich z uzyskiwanych dotacji UE)
- Uprawnienie do dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni roboczych raz na dwa lata (wymogiem koniecznym jest przepracowanie nieprzerwanie i faktycznie 5 lat w ośrodku lub powiatowym centrum pomocy rodzinie, a nadto wykonywanie obowiązków z zakresu pracy socjalnej oraz realizacji wywiadów środowiskowych)
- Uprawnienie do pobierania comiesięcznego dodatku do wynagrodzenia w kwocie 250 zł
- Uprawnienie do zwrotu kosztów szkolenia służącego uzyskaniu I. lub II. stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny w wysokości nie wyższej niż 50% spożytkowanej na ten cel kwoty
- Uprawnienie do zwrotu kosztów transportu na miejsce wykonania obowiązków zawodowych w postaci realizacji wywiadu środowiskowego (o ile pracodawca nie zapewnia środka transportu we własnym zakresie)
- Uprawnienie do pracy w superwizji

Uprawnienia pracowników socjalnych

- Z mocy art. 123 u.p.s. ich prawa i obowiązki reguluje ustawa o pracownikach samorządowych z dnia 7 czerwca 2018r. (Dz.U. z 2018r., poz. 1260)
- Podstawowe uprawnienia ww. : za wykonywaną pracę przysługuje wynagrodzenie zasadnicze, dodatek za wieloletnią pracę, nagrody jubileuszowe, jednorazowa odprawa w związku z przejściem na emeryturę lub rentę, dodatkowe wynagrodzenie roczne, dodatek funkcyjny, dodatek specjalny, nagroda za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej

Obowiązki pracowników socjalnych

Zalicza się do nich :

- dbałość o wykonywanie zadań publicznych oraz o środki publiczne, z uwzględnieniem interesu publicznego oraz indywidualnych interesów obywateli;
- sumienne wykonywanie zadań
- udzielanie informacji organom, instytucjom i osobom fizycznym oraz udostępnianie dokumentów znajdujących się w posiadaniu jednostki, w której pracownik jest zatrudniony, jeżeli prawo tego nie zabrania;
- dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej;
- zachowanie uprzejmości i życzliwości w kontaktach z obywatelami, zwierzchnikami, podwładnymi oraz współpracownikami;
- zachowanie się z godnością w miejscu pracy i poza nim;
- stałe podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych;
- sumienne i staranne wykonywanie poleceń przełożonego

Ocena pracownicza

- Powinność czy uprawnienie w świetle art. 27 ustawy o pracownikach samorządowych?
- Obiektywne i sprawiedliwe kryteria oceny
- Częstotliwość przeprowadzania oceny
- Następstwa negatywnej oceny